

ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ У ВИЩІЙ ОСВІТІ В ПОВОЄННИЙ ЧАС

Вінницький національний технічний університет

***Анотація.** Проведено аналіз основних тенденцій розвитку вищої освіти в Україні в повоєнний період шляхом визначення базових інноваційних зрушень вищої школи. Сформульовано пріоритетні напрямки євроінтеграційних процесів вищої школи із врахуванням актуальних завдань розвитку та відновлення освітніх процесів у післявоєнний період.*

Ключові слова. Інновації, освіта, повоєнний період, розвиток, євроінтеграція, вища школа.

Система вищої освіти України зазнала серйозних втрат і руйнувань внаслідок нового етапу війни з росією. До початку повномасштабного вторгнення росії на порядку денному для системи вищої освіти стояли питання реформування, імплементації норм прийнятого у 2014 році у новій редакції Закону України «Про вищу освіту», створення системи внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, узгодженої зі стандартами, що діють у Європейському просторі вищої освіти, тощо. Після початку повномасштабної збройної агресії ситуація у вищій освіті України ще більше ускладнилася. Учасники освітнього процесу опинилися в різних умовах, часто за межами України або в регіонах подалі від зони бойових дій; дехто продовжує перебувати на тимчасово окупованих територіях. Українська система вищої освіти зіткнулася з питанням адаптації освітнього процесу до нових умов. Проте, сьогодні мова повинна йти не лише про збереження та відбудову вищої освіти України, а про її повоєнний розвиток. Тому питання повоєнного розвитку вищої освіти є сьогодні особливо актуальними.

На сьогодні активно реалізовується Стратегія розвитку вищої освіти на найближче десятиліття, в межах якої передбачено: прогнозування наявних на ринку праці потреб; розвиток альтернативних форм здобуття вищої освіти; трансформація підходів до наукової та науково-технічної діяльності у вишах; побудова університетів рівня 4.0; оновлення критеріїв оцінювання якості освіти й звільнення вищої освіти від корупції та бюрократії; належне фінансування й автономізація вищої освіти; інтернаціоналізація та інтеграція вищої освіти.

Серед основних завдань повоєнної перспективи є відновлення й розбудова освітньої інфраструктури; забезпечення сталості і безперервності освітнього процесу; психологічна підтримка учасників освітнього процесу; реформування та якісні трансформації на рівні вищої освіти з метою досягнення високих світових стандартів. Вирішення цих завдань можливе шляхом відкрити освітніх хабів, створення навчально-практичних центрів та інших сучасних реалізацій.

В зв'язку із цим, пріоритетними інноваційними напрямками трансформації вищої освіти у післявоєнний період є:

- діджиталізація вищої освіти;
- повна інтеграція вищої освіти та сфери економіки;
- залучення більшої кількості іноземних студентів;
- забезпечення вищої освіти України якісними характеристиками, що відповідають міжнародним стандартам;
- надання автономії вітчизняним закладам вищої освіти.

Таким чином, незважаючи на загарбницьку агресію Росії, Україна продовжує генерувати коротко- та довгострокові стратегії розвитку вищої освіти. Українські ЗВО стають сильнішими, шляхом розробки стратегій реконструкції та продовження започаткованих реформ в освіті. В найближчі роки Україна планує збільшення обсягу освітніх послуг, надати підтримку світових гуманітарних і культурних цінностей та ініціатив, інтеграцію іноземних студентів до навчання в потужних навчальних закладах.

Сьогодні увесь цивілізований світ згоден підтримати подальший розвиток української вищої школи. Усі процеси підтримки реалізуються шляхом фінансової допомоги Україні для розвитку вищої освіти й реалізації освітніх ініціатив, що в свою чергу згенерує ресурси, які необхідні для відбудови пошкоджених навчальних закладів і надання якісної освіти широкому колу вітчизняних та іноземних здобувачів. Поряд із тим, актуальним залишається питання контролю за доброчесністю у сфері вищої школи. Усі розглянуті пріоритетні тенденції інноваційного розвитку вищої освіти України у повоєнний час повинні стосуватися перспектив перебудови у сфері вищої освіти, програмовій покроковій розробці імплементації окремих напрямів трансформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Хромова О. І., Міщенко О. В., Ніколенко К. В. 2022, Перспективи трансформації української вищої освіти у післявоєнний період. *Освітній дискурс: збірник наукових праць*. 41(7-9). С. 47-56.
2. Книш, Т, Козак, А & Іванашко, О 2022, Психолого-педагогічні особливості адаптації освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах воєнного стану. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Випуск 51. С. 534–541.
3. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: Науково-методичний збірник / за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.
4. Левкулич, В 2022, Вища освіта у дзеркалі викликів та альтернатив сучасності. *Philosophy of Education*. Випуск 28, Т. 1. С. 139–158.
5. Литвин, Н. А. 2022. Освітній процес ВНЗ в умовах воєнного часу: стан та перспективи розвитку. Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 3 травня – 13 червня 2022 року, С. 267–272.
6. Міністерство освіти і науки України 2022, МОН презентувало проєктні пропозиції для вирішення нагальних проблем української освіти у воєнний та післявоєнний періоди. 9 травня 2022 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-prezentovalo-proyektni-propoziciyi-dlya-virishennya-nagalnih-problem-ukrayinskoyi-osviti-u-voynnij-ta-pislyavoyennij-periodi>
7. Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 3 травня – 13 червня 2022 року. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 504 с.
8. Є. Николаєв, Г. Рій, І. Шемелинець. 2023. Вища освіта в Україні: зміни через війну: аналітичний звіт / Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 94 с.

Лесько Олександр Йосипович к.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, epvm@ukr.net.

Адлер Оксана Олександрівна к.т.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, oksana_adler1983@ukr.net.

TENDENCIES OF INNOVATIVE ACTIVITIES IN HIGHER EDUCATION IN THE POST-WAR PERIOD

Abstract. *An analysis of the main trends in the development of higher education in Ukraine in the post-war period was carried out by determining the basic innovative shifts of higher education. The priority directions of the European integration processes of the higher school are formulated, taking into account the current tasks of development and restoration of educational processes in the post-war period.*

Keywords. Innovations, education, post-war period, development, European integration, higher education.

Oleksandr Lesko, Ph.D., Associate Professor, Head of the Department of Business Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, epvm@ukr.net.

Oksana Adler, Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Business Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, oksana_adler1983@ukr.net.